

ВІДГУК ОПОНЕНТА

**на дисертаційну роботу Lianfeng Zhang (Лянфєнь Чжан) на тему
"Organizational and Economic Basis of Tourism Management"
(«Організаційно-економічні основи менеджменту туризму»),
подану на здобуття наукового ступеня доктор філософії PhD
за спеціальністю 073 – менеджмент
(галузь знань 07 – Управління та адміністрування)**

Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами

Актуальність теми "Організаційно-економічні основи менеджменту туризму" визначається насиченістю сучасного туристичного сектору у світі та його важливою роллю у глобальному економічному контексті. Сучасний туризм став однією з ключових галузей економіки для багатьох країн, що визначається не лише зростанням обсягів подорожей, але й значущістю його впливу на соціокультурний та економічний розвиток. Організаційно-економічні аспекти менеджменту туризму є ключовими у забезпеченні сталого розвитку галузі та максимізації його позитивного впливу на економіку та суспільство. Сучасні виклики, такі як зміни клімату, ріст населення, технологічний прогрес та зміни в споживацьких практиках, вимагають вдосконалення стратегій управління туристичними ресурсами та розвитку туристичних продуктів. Вивчення організаційно-економічних аспектів менеджменту туризму стає необхідним для створення ефективних та конкурентоспроможних туристичних систем, які забезпечать збалансований розвиток та допоможуть вирішити проблеми, пов'язані зі збереженням природних та культурних ресурсів, розподілом доходів, а також забезпеченням якісних та екологічно збалансованих туристичних послуг. Такий підхід до управління туризмом є важливою передумовою для збереження неперервності розвитку галузі та забезпечення сталого зростання туристичної індустрії у майбутньому.

За таких умов тема дисертаційної роботи здобувачки наукового ступеня Лянфєнь Чжан «Організаційно-економічні основи менеджменту туризму» є своєчасною, актуальною, теоретично та практично значимою.

Актуальність теми підтверджується зв'язком дослідження планом науково-дослідних робіт кафедри маркетингу і логістики Сумського національного аграрного університету за темою «Управління конкурентоспроможністю підприємств на засадах інноваційного маркетингу» (0119U100250). Необхідно відмітити, що частину досліджень реалізовано в рамках наукових проектів на замовлення Хенаньської провінції (Китайська Народна Республіка), зокрема «Дослідження екологічної ефективності туризму в умовах ревіталізації сільської місцевості» (2021-ZDJH-0032), що фінансується Хенаньським фондом гуманітарних та соціальних досліджень; «Дослідження просторової диференціації рівня розвитку проживання в сім'ї в

провінції Хенань та стратегії його просування» (SKL-2022-466), що фінансується Федерацією соціальних наук провінції Хенань; «Дослідження реформи викладання науково обґрунтованого курсу електронної комерції на основі концепції CDIO» (2022SYJXLX073), на замовлення Департаменту освіти провінції Хенань.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність

Викладені в дисертації положення характеризуються всебічною науковою обґрунтованістю і достовірністю. Достовірність отриманих та викладених у дисертаційній роботі наукових результатів ґрунтується на використанні сучасних загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, насамперед, системно-структурного аналізу та синтезу. Також вона підтверджується залученням та аналітичним опрацюванням чинної нормативно-правової бази як України, так і Китайської Народної Республіки, щодо функціонування галузі туризму в системі соціально-економічно-екологічних відносин. Йдеться про залучення програмних документів, матеріалів державних статистичних органів; річних обліково-фінансових звітів, даних іншої публічної звітності, власних спостережень, опитування різних груп стейкхолдерів, споживачів.

Об'єктом дослідження є процес управління функціонування системи організаційно-економічних основ менеджменту туризму. Предметом дослідження є науково-теоретичні, методичні та практичні основи управління організаційно-економічними основами менеджменту туризму Китайської Народної Республіки.

Не викликає сумніву наукова новизна одержаних результатів та їх прикладне значення. Вдало підібране авторкою методичне підґрунтя, в основі якого лежить системний міждисциплінарний підхід, дозволило здійснити ґрунтовне вивчення фундаментальних явищ та встановити національні та галузеві особливості управління такою соціально-економічною системою, як галузь туризму.

Дисертантом сформульована мета дослідження, суть якої полягає у розробці теоретичних, методичних і прикладних засад організаційно-економічних основ управління туризмом. Висновки і пропозиції, зроблені автором, є логічними та аргументованими. Вони впливають із змісту та результатів дослідження, розкривають мету дисертації, містять елементи новизни і мають теоретичну і практичну цінність.

Структура та основні наукові результати дисертації

Дисертаційна робота здобувачки наукового ступеня Лянфень Чжан складається з вступу, трьох розділів, висновків і списку використаних літературних джерел. Загальний обсяг роботи становить 215 сторінок. Робота

містить 24 таблиці та 49 рисунків. Список використаної літератури налічує 223 джерела. За змістом, структурою та оформлення дисертація повністю відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України. Мова написання дисертації- англійська, відповідно до ст.22 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної».

У першому розділі дисертаційної роботи авторка досліджує теоретико-методичні засади управління галуззю туризмом. Тут детально проаналізовано базові поняття та категорії, що дозволяють детально опрацювати предмет дослідження. Визначено ключові характеристики сфери застосування туристичної галузі. Авторка використовує доступний сучасний інструментарій аналізу наукової літератури в наукометричних базах даних.

У другому розділі авторка приділила велику увагу дослідженню стану розвитку галузі туризму в Україні та світі. Більшість досліджень по Україні проводилися в довоєнний період, проте формуючи висновки дисертантка виходила з позицій нинішньої ситуації у країні. В цьому дослідженні авторка робить значний акцент на екологічну складову галузі туризму, виходячи з цілей сталого розвитку.

У третьому розділі запропоновано організаційно-економічний механізм розвитку туристичної індустрії на основі сучасних методів планування та прогнозування. Значну частину розділу займає дослідження процесів цифровізації, що на сучасному етапі розвитку галузі відіграють важливу роль. Знову ж таки, застосування цифрових інструментів аналізу масивів даних допоміг зробити пропозиції щодо формування управлінських механізмів у галузі.

В межах усіх розділів і параграфів логічно, послідовно та комплексно простежується виконання поставленого теоретико-методичного та прикладного завдання. Можемо зробити висновок, що дисертація є завершеною науковою працею з логічно зв'язаною, цілісною композицією, науковим стилістичним наповненням та авторським баченням вирішення поставленого наукового завдання.

Наукова новизна, теоретична і практична значущість дисертації.

Наукова новизна одержаних результатів дисертаційного дослідження здобувачки Лянфень Чжан полягає в тому, що вперше завдяки створенню моделі VAR для розвитку туристичної індустрії була запропонована рівноважна залежність між валютним доходом Китайської Народної Республіки від зовнішнього туризму та валовим доходом від внутрішнього туризму та їх відповідним ВВП.

Важливою результативною ознакою поданої на опонування дисертації є методичний підхід до картографування літератури за групами параметрів, до яких віднесено розподіл країн, розподіл наукових та освітніх установ, розповсюдження наукових журналів, співвідношення ключових слів, що дозволило визначити стан теоретичних досліджень розвитку цієї галузі за

останні 15 років. Крім того, авторкою побудовано систему теорії бренд-маркетингу туристичної дестинації, виходячи із загальних інтересів регіону та представлено бренд-маркетинг туристичної дестинації в Україні.

Заслуговує на увагу розвинений автором науково-методичний підхід до дослідження та оцінки застосування мобільної електронної комерції в екологічному туризмі за допомогою методу PEST-аналізу через аналіз конкретного середовища, на основі чого зроблено висновки, що туризм є галуззю, найбільш придатною для мобільної електронної комерції.

Інші пункти наукової новизни також мають відповідне обґрунтування і заслуговують на використання як науковцями так і практиками.

Практична цінність результатів дослідження

Практичне значення одержаних результатів полягає в їх подальшому використанні туристичними фірмами та органами управління туризмом різних рівнів, оскільки більшість з них доведені до рівня конкретних пропозицій та методичних рекомендацій щодо управління системою туризму різних соціально-еколого-економічних систем. Слід відмітити, що запропоновані практичні та методичні рекомендації впроваджені в діяльність Сумського національного аграрного університету та Хенаньського інституту науки і технології при викладанні освітніх дисциплін за освітніми програмами «Туризм» та «Готельно-ресторанна справа».

Повнота викладення у відкритому друку наукових положень дисертації

Повнота викладу наукових положень та висновків, сформульованих у дисертаційному дослідженні, підтверджується апробацією шляхом публікації в українських та китайських виданнях, а також їх оприлюдненням на міжнародних та всеукраїнських конференціях. Основні результати дисертаційного дослідження опубліковано в 10 наукових працях, зокрема 3 у фахових виданнях України, 1 статті у виданнях, включених до наукометричних баз даних Scopus, решта публікацій – інші видання та матеріали наукових конференцій.

Дискусійні положення та зауваження до роботи

Позитивно оцінюючи роботу в цілому, слід відмітити, що вона має окремі недоліки та дискусійні положення.

1. На ст. 23 дисертаційної роботи авторка пропонує модель «Діамант», що розроблена Майклом Портером. Виходячи з тексту роботи не зовсім зрозуміли, які елементи 'кластеру', такі як взаємопов'язані підприємства, постачальники, суміжні галузі та структури регіону, можуть впливати на конкурентоспроможність китайського екотуристичного ринку та

як це може бути використано для розробки ефективних стратегій та політик для підтримки цього сектору?

2. На основі проведеного автором аналізу наукової літератури та виділення відповідних кластерів хотілося б побачити додаткову деталізацію виходячи з реалій функціонування галузі трезму в Китаї, зокрема в чому могли б бути перспективи розвитку сільського відпочинкового туризму в Китаї і як може цей сектор бути характеризований як об'єкт, підтримуваний сільським комерційним та відпочинковим нерухомим майном? Як впровадження інфраструктурних послуг у сільських районах може сприяти перетворенню місцевих фермерів на операторів туризму?

3. Як науково-технічна інновація може стати ключовим фактором для переходу туризму в Китаї від праце-інтенсивної до знаннєво-інтенсивної галузі? Які конкретні заходи можна вжити для прискорення інтеграції науково-технічної інновації в туристичну індустрію та як це може впливати на підвищення технологічного рівня туристичного сектору?

4. Виходячи з проведених авторкою досліджень, рівня розвитку життя населення, хотілося б розширеного пояснення яким чином зростання кількості людей похилого віку та підвищення попиту на оздоровчий туризм впливають на туристичну галузь в Китаї? Які можливості та виклики виникають у зв'язку з цим, і як туристична індустрія може відповісти на ці зміни в попиті?

5. У розділі 2.1 авторка за допомогою інструментів математичного моделювання проводить аналіз впливу галузі туризму на економічне зростання, проте слід було б більш детально пояснити як урядове сприяння розвитку економіки туризму може підтримати підняття туристичної галузі на новий рівень з точки зору обслуговування та управління? Як це може позитивно вплинути на вплив туризму на регіональну економіку?

6. В роботі авторка досить часто згадує Ініціативу «Один пояс, один шлях». Враховуючи те, що Україна наразі знаходиться в стані війни чи відкриває, на думку авторки, зазначена ініціатива нові можливості для міжнародного співробітництва в туризмі для України? Як ця ініціатива може впливати на позицію України в світовій туристичній індустрії?

Разом з цим озвучені зауваження та дискусійні положення не знижують загальної позитивної оцінки роботи. Висловлені побажання є дискусійними та спрямовані на активізацію подальших наукових досліджень вказаної наукової проблеми.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Лянфень Чжан на тему “Організаційно-економічні основи менеджменту туризму” написана відповідно до чинних вимог, містить теоретичні, методичні та практичні розробки, які засвідчують, що отримані автором нові науково обґрунтовані результати вирішують актуальну наукову проблему. Дисертація написана англійською мовою та оформлена відповідно до діючих положень, норм і правил встановлених Міністерством освіти і науки

України.

Аналіз дисертаційної роботи свідчить, що поставлена у дослідженні мета досягнута, а основні завдання успішно вирішені. Отримані авторкою результати мають теоретичне, методичне та прикладне значення і можуть використані в освітній та науковій діяльності.

Зміст дисертаційної роботи відповідає темі дослідження та спеціальності 073 – менеджмент (галузь знань 07 – управління та адміністрування).

Таким чином дисертаційна робота “ Організаційно-економічні основи менеджменту туризму ” відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України №40 від 12.01.2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», постанові Кабінету Міністрів України №44 від 12.01.2022 року «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її авторка – Lianfeng Zhang (Лянфень Чжан) заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 – менеджмент (галузь знань 07 – управління та адміністрування).

Офіційний опонент

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри економіки та туризму
Донецького національного університету
економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Ганна ГОРІНА

Підпис
Горина Г.О.

ЗАСВІДЧУЮ:

Відділ кадрів
Донецького національного університету
економіки і торгівлі імені Михайла
Туган-Барановського

Нагаєвичук В.В.

« » 20 0

Варченко О.В.